

ZGODOVINA VZHODNE AZIJE

Dinastija Zahodni Zhou
in obdobje Pomlad Jeseni

EVOLUCIJA ČLOVEKA

- Homo habilis (2,5m let pred n.št.)
- Homo erectus (2-1,7m let pred n.št.)
- Neandertalec (250.000 let pred n.št.)
- Denisovanec (imel skupnega prednika z Neandertalcem)
- Homo Sapiens (150.000 let pred n. št.)

Kje so druge človeške vrste?

- teorija o izrinjenju trdi, da je homo Sapiens izrinil druge vrste saj je bil bolj uspešnejši kar je pomenilo izumrtje drugih vrst. Sprva prevladuje ta teorija.
- teorija o medsebojnem parjenju, pa trdi, da je prišlo tudi, do medsebojnega parjenja homo sapiensa z drugimi vrstami človeka. (2010: 1-4% neandertalskega DNKja). Ta teorija prevladuje danes.

1. Afriška hipoteza

1. Migracija iz Afrike 2m let pred n. št.
 - Homo Erectus.
2. Migracija iz Afrike 125.000-50.000 let pred n.št.
 - Homo Sapiens

2. Multiregionalna hipoteza

- Predpostavlja vzporedno evolucijo iz Homo Erectus v Homo Sapiensa v različnih regijah s pretokom genov med regijami.
- Težava hipoteze je, da bi moral obstajati dovolj velik pretok ljudi med regijami

V VZHODNI AZIJI

- yunnan 1,7m let pred n. št. (yuanmouški pračlovek(?))
- Hebei 1,6m let (Dokazano, najdena orodja)
- Zhoukoudian 750.000 let (pekinški človek (HE))
- Shaanxi, Lantian 600.000-500.000 let pred n.št. (Lantianški človek (HE))
- Shaanxi, Dingcun 100.000 let pred n.št. -prednik sedanjega človeka po kitajski razlagi
- Homo sapiens 50.000 let pred n.št.

POSELITEV VZHODNE AZIJE

- Zgodnji in srednji pleistocen: kitajska celina (HE: 1,6 milijona let)
- Srednji pleistocen: korejski polotok: 340.000: orodje; 120.000-40.000: fosili človeka (nekateri HS))
- Pozni pleistocen: Japonsko otočje, poseljeno pred 200.000 leti (?), Najzgodnejši fosilni ostanki človeka iz pred. 30.000 let. Edini bolj ohranjeni: Minatogawaški človek (Okina, 18.000 leti).

PREHOD V NEOLITIK NA KITAJSKEM

dve teoriji -do prehoda v neolitik prišlo na Bližnjem vzhodu → širitev po ostalem svetu ter druga teorija, ki trdi, da je prišlo do avtohtonega razvoja. Teorija avtohtonega razvoja je bila potrjena, ko so še bolj vzhodno odkrili najdišča iste kulture (Yangshao) ter imela celo višjo stopnjo kulture kot prva najdišča ter skupne lastnosti, ki so to kulturo ločevala od podobnih kultur v zahodni Aziji.

ZAHODNA AZIJA	VZHODNA AZIJA
- Poljedelstvo → udomačitev živali + keramika	- Keramika + udomačitev živali → poljedelstvo
- Pokopavanja znotraj naselij brez predmetov (le nakit)	- Pokopavanja izven naselij s predmeti
- Izdelovanje kipcev (živali + figure)	- Manj kipcev (živali)

- Zgodnje neolitske kulture (8000-5000 pred n.št.)
- Xinlongwa (8500-7000 pred n.št.)
- Xinle (7000-5000 pred n.št.)
- Peiligang (najstarejše proso)
- Cishan
- Pengtoushan (najstarejši riž)

- vir za oblačila
- konoplja
- žitarica
- Proso
- olje za kuhanje
- Repično in sojino olje
- živalske beljakovine
- svinjsko meso

KULTURE SREDNJEGA NEOLITIKA (5000-3000 pred n.št.)

- Hongshan
- Yangshao
- Dawenkou
- Majiabang
- Hemudu
- daxi
- Dapenkeng

- Yangshao (5000-3000 pred n.št.)
 - Vas Banpo Xi'an, Shaanxi
 - Jarki za zaščito pri požigalstvu ter vdori
 - Rdečkasta ter rjavkasta keramika
 - Pokopavali posamično

- Dawenkou (5000-3000 pred n.št.)
 - dvoplastni grobovi
 - drugačna posoda rjavkasto rumene barve (trinožne posode za kuhanje treh jedi hkrati pozneje uporabljene za obrede)

POZNI NEOLITIK

- RAZSLOJEVANJE DRUŽBE
- Razlike v količini in kvaliteti grobnih dodatkov
- Različne velikosti grobnih jam
- Poseben pokop za posameznike

Kulture poznega neolitika (3000-2000 pred n.št.)

- Longshan
- Liangzhu

Poznoneolitska kultura Longshan (3000-2000 pred n.št.)

- bolj utrjena naselja + razporeditev več naselij okrog osrednjega naselja → bolj zapletena družbena organizacija
- dovršene posode → specializacija dela
- tehnologija
- vedeževanje in zametki pisave
- versko-duhovne prakse (totemizem, kult rodovitnosti)

KOREJSKI NEOLITIK

- Chulmun (8000-1500/1300 pred n.št.)
 - posode z vzporednimi črtami → lov in nabiralništvo, začetki poljedelstva (proso)
- Mumun (1500/1300-300 pred n.št.)
 - poljedelstvo → gojenje riža, neokrašena posoda, megalitski kamni (pokop)

JAPONSKI NEOLITIK

- obdobje Jōmon (13.000/10.000-500/300 pred n.št.)
 - Vrvičasta keramika
- Sannai-Maruyama, Aomori (3900/3500-2000 pred n.št.)
 - Podzemna skladišča in bivališča
 - Nadzemna skladišča in bivališča na kolih
 - Dolga ovalna stavba

POLJEDELSTVO IN PREHRANA

- 4000 pred n.št. (Bibi v Hokkaido)
- 1000 pred n.št. riž, proso in ječmen uvoz iz celine
- morska hrana: školjke, ribe
- oblačila iz konoplje (5000 pred n.št.)
- lakasti izdelki (4000 pred n.št.)

GOJENJE RIŽA

- Kitajska: 8000 pred n.št.
 - najstarejši riž
- Koreja: 3000 pred n.št. (?)
 - riž (suha polja)
- 800 pred n.št. → mokra riževa polja
- Japonska: 1000 pred n.št.
 - riž (suha polja)
- 300 (200) pred n.št. → mokra riževa polja

KITAJSKI MITI IN LEGENDE + PRVE CIVILIZACIJE NA KITAJSKIH TLEH

KITAJSKI MITI IN LEGENDE

- Začne se z miti o nastanku sveta, nato se razvijejo legende o prvih oblikah življenja, zaključuje pa se z zgodovinskimi legendami, ki temeljijo na ustnem izročilu.
- Ena od pomembnih legend pripoveduje o velikanu **Pangu**, ki je ustvaril nebo in zemljo ter po smrti postal vir vseh elementov sveta.
- Mitologija vključuje tudi več legendarnih vladarjev, med katerimi so Trije vzvišeni in Pet cesarjev:
 - Prvi med njimi, **Rumeni cesar Huangdi** 黃帝, je utemeljil Kitajce in njihovo civilizacijo.
 - Posebno slavo si je pridobil vladar **Yu**, ki je ukrotil poplave in postal ustanovitelj prve dinastije **Xia**, s čimer je uvedel dedno nasledstvo vladarske oblasti.

PRVE CIVILIZACIJE NA KITAJSKIH TLEH

KAJ JE CIVILIZACIJA?

❖ CIVILIZACIJA VS KULTURA:

- **Civilizacija**: Stalno naseljeno, hierarhično življenje, ki ga podpira kmetijstvo in ostala tehnologija
- **Kultura**: skupek navad, verovanj, praks, znanj (srž hierarhično urbane družbe)
- ❖ **Gonilna sila**, ki je vodila v pojav bolj kompleksnih družb: rodovitna zemlja → **PRESEŽEK HRANE**
- ❖ **Osnovne značilnosti civilizacije**: stabilna proizvodnja hrane, veliki urbani centri, delitev in specializacija dela slojevitost družbe (vlada), duhovna zavest, občutek za estetiko, uporaba tehnologije, strukturiran način komunikacije (pisava, jezik)

RAZVOJ CIVILIZACIJE NA KITAJSKEM

❖ PISNO GRADIVO

- **Sima Qian**: Shiji (Zgodovinarjevi zapisi, 91 pnš.)
- 1. Trije vzvišeni (san huang): Fuxi/Nüwa, Shiren, Shennong → čas paleolitika in začetek neolitika
- 2. pet legendarnih vladarjev (wu di): Huangdi, Zhuanxu, Ku, Yao, Shun → od sredine neolitika do nastanka prvih civilizacij
 - **Rumeni cesar Huangdi**: Legendarni začetnik urejenega vladanja in kitajske civilizacije
- 3. Veliki Yu in dinastija Xia (2000–1554 pnš): Ustanovi dedno nasledstvo kitajskih vladarjev
- 4. dinastija Shang (1554–1045 pnš) (pisno gradivo!) - Tang iz ljudstva Shang porazi Xia in ustanovi Shang
- 5. dinastija Zhou (1045–221 pnš) - Wu wang porazi Shang in ustanovi Zhou

❖ ARHEOLOŠKO GRADIVO

1. **Začetek**: pozni neolitik (kultura Longshan 3000-2000pnš) – znaki razslojevanje in postopna urbanizacija
2. **Zgodnja kitajska civilizacija**:
 - **Erliitou** (1900-1500pnš): 1959: vas Erliitou → ostanki naselja iz ok. 1860–1545
 - **Erliang** (15640- 1400pnš): 1955: kraj Erliang, Henan: večje mesto (3,4 km 2)
 - Obdobje iz zbite ilovice, našli tudi grobišča in ostanke delavnic
 - Bronasti izdelki: velika podobnost bronastih izdelkov po skoraj vsej S in na delu J Kitajske
 - verjetnost da je nastala močna država, ki je uspela razširiti svojo kulturo na vsa osvojena ozemlja. Po kratkem obdobju kulturne enotnosti se začne podoba bronastih najdb spreminjati
 - **Yinxu / Anyang** (1300-1046pnš): 1927: Anyang: velik urban center (24 km 2)
- o **Zadnja prestolnica Shang (arheološko gradivo!) (1554–1045 pnš)**
 - zapisi na želvinih oklepih in kosteh – leta 1899 učenjak Wang Yirong odkrije, da so znamenja na »zmajevih kosteh« pravzaprav zgodnja kitajska pisava
 - vedeževanje – s koščenkami: Ustaljen vzorec: 1. UVOD: datum včasih tudi ime vedeževalca, 2. VSEBINA: tema vedeževanja, 3. STEVILO RAZPOK, 4. PREROKBA, 5. VERIFIKACIJA, 6. ČAS vedeževanja (mesec ali leto kraljeve vladavine; kraj)
 - koledar: 60 dnevni cikel: 6 tednov po 10 dni
 - kult prednikov: povezava med živimi in mrtvimi; posamezne ritualne prakse iz Erliang, Erliitou in neolitskih kultur (drugi pokop, ožgane kosti, kult rodovitnosti)
- **Arheološko vs pisno gradivo**: ugotovijo da je Yinxu zadnja prestolnica Shang – prva civilizacija za katero imamo avtentične pisne vire, Erliang = zgodnja prestolnica Shang; NE vemo če lahko enačimo Erliitou z dinastijo Xia
- **Sočasnost ali vzporednost prvih treh dinastij**
 - **Sima Qian**: Xia, Shang, Zhou (tradicionalno: zaporedje)
 - **Arheološka odkritja**: sočasnost različnih kultur

Ponovitev

- Kako je potekal prenos oblasti iz Shang na Zhou?
- Katera ideja se pojavi in kaj označuje?
- Kakšne so razlike med bronastimi posodami dinastije Shang in dinastije Zhou?

Da Yu ding

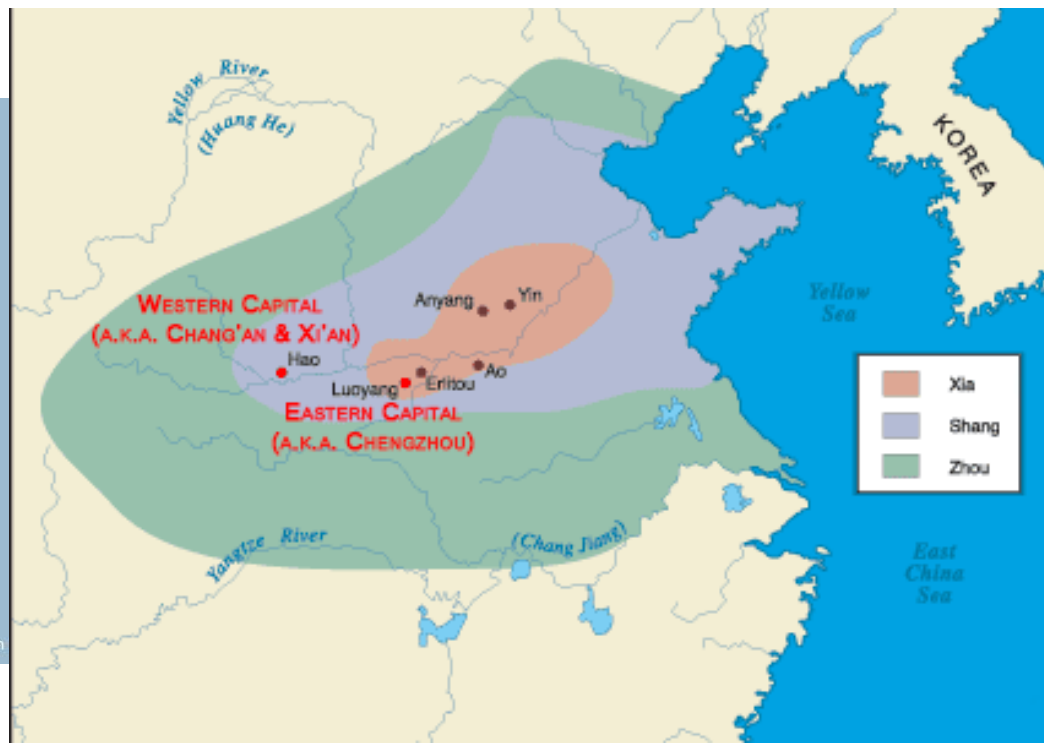
http://en.chnmuseum.cn/collections_577/collection_highlights_608/artifacts_hande_d_down_from_ancient_times_612/201911/t20191121_172610.html

Da Yu ding: najzgodnejša referenca na nebeški mandat → ok. 998 pnš

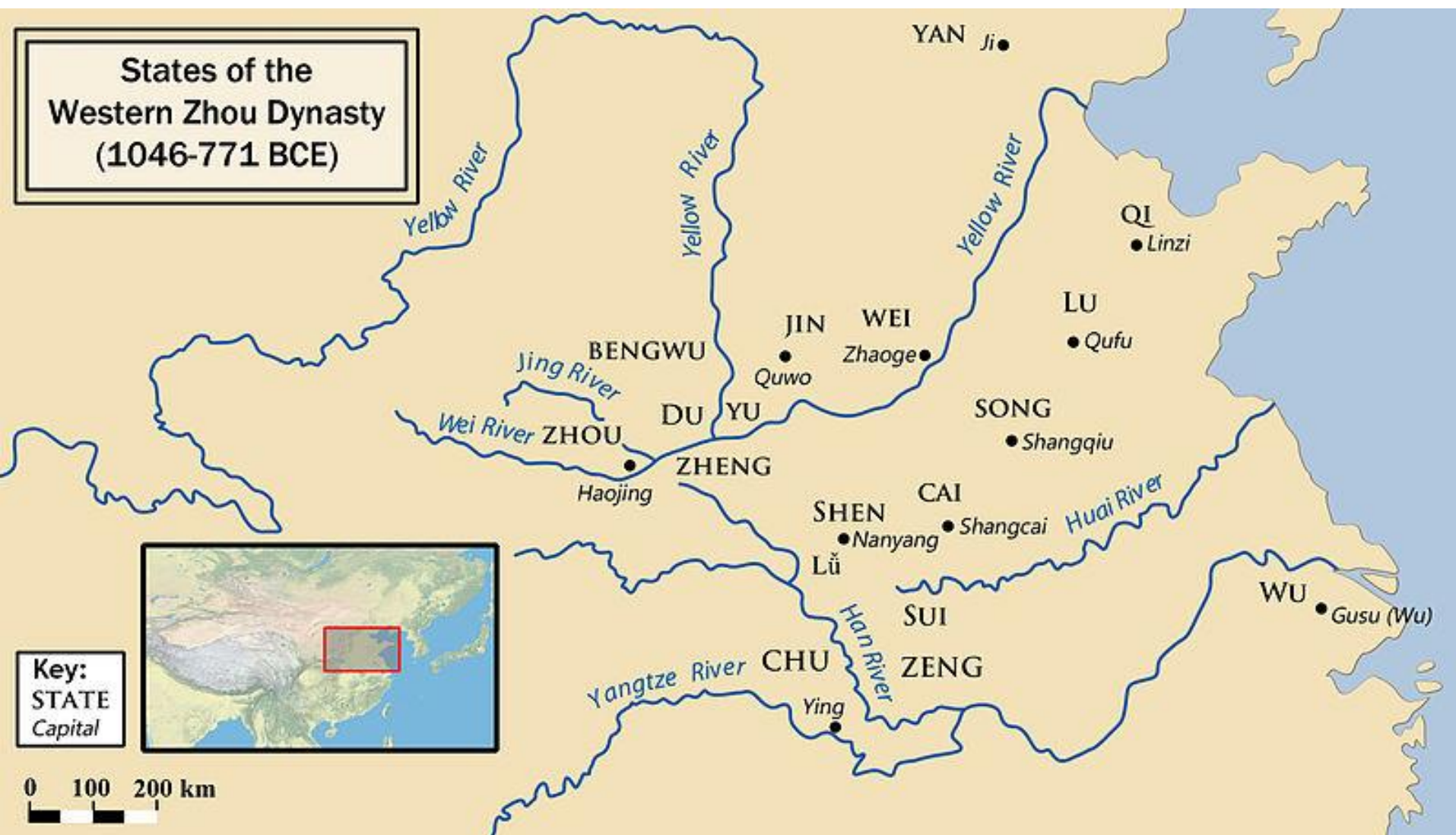
- *Yu! Brilliant King Wen received the great Mandate from Tian. When King Wu succeeded King Wen, he created a state, opening hidden lands, possessing all the four quarters, and setting right their peoples. In ceremonial affairs involving wine, oh! He permitted no excess; at sacrificial rites, he permitted no drunkenness. Hence Heaven in its greatness watched closely over its sons and protected the former Kings in their possession of the four quarters. I have heard that the Yin (Shang), lost the Mandate because the greater and lesser lords and the many officials assisting the Yin sank into drunkenness and so were bereft of their capital...*

Dinastija Zhou (1045–221 pnš.)

- Zahodni Zhou (1045–770 pnš)
- Vzhodni Zhou (770–221 pnš):
 - Obdobje Pomlad jeseni (770–476 pnš)
 - Obdobje Vojskujočih se držav (476–221 pnš)

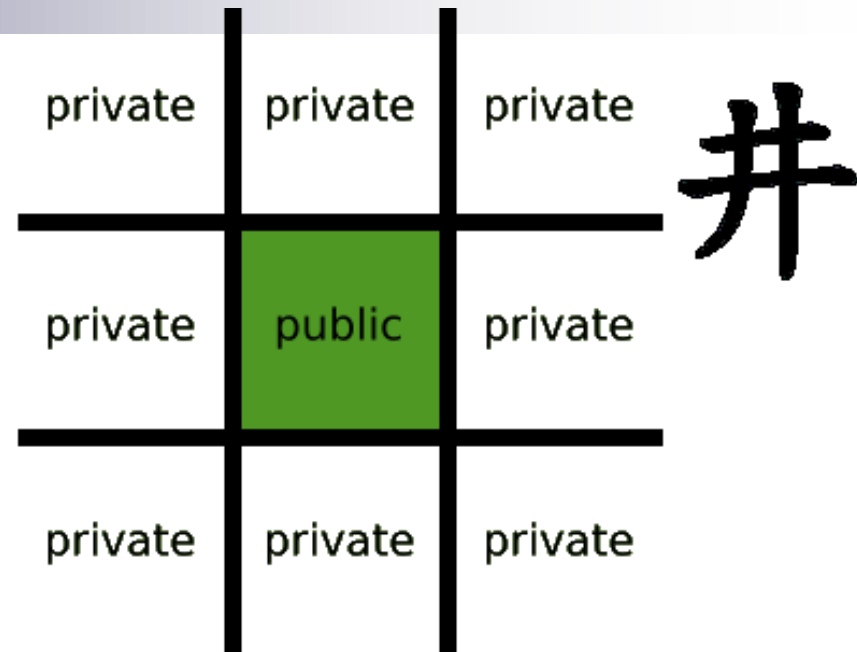

**States of the
Western Zhou Dynasty
(1046-771 BCE)**

Delitev ozemlja

- Rodovno fevdalna delitev ozemlja (71 ozemlji)
(kasneje osamosvajajo)
- Mencij: sistem vodnjaka (*jing* 井)
- Stroga hierarhija rodovnega plemstva → sorodstvene vezi

- Izdelava posod za obeleženje slovesnih dogodkov
- Krepitev lastne moči in povezovalna politika kraljevske hiše s plemstvom

Posoda Da Yu ding

Zapisi na bronastih posodah

- datum in lokacija
- določen dogodek
- seznam daril
- posvetilo

Posoda Da Ke ding

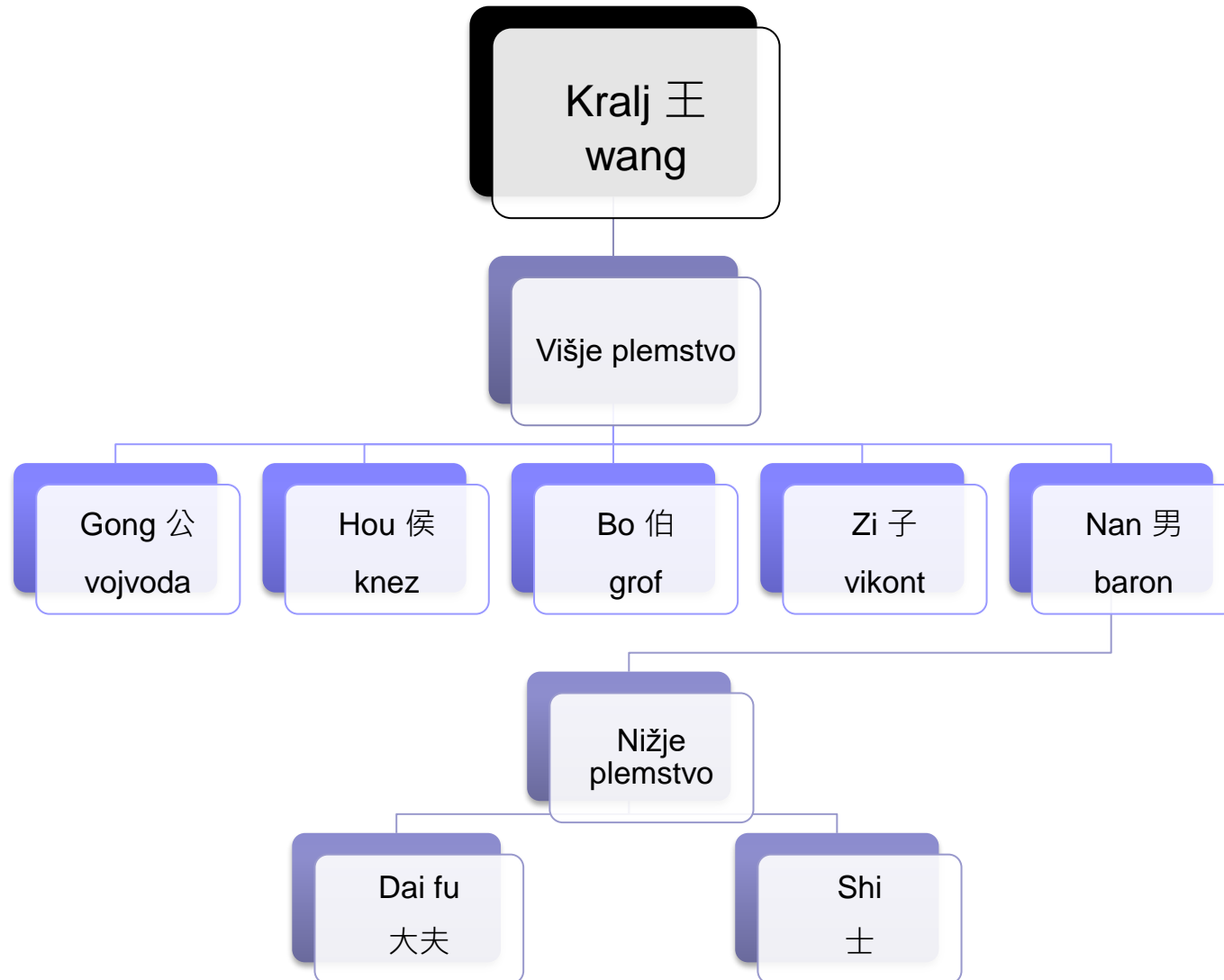
Arheološko najdišče

- v provinci Shaanxi več kot 100 skladišč bronastih posod

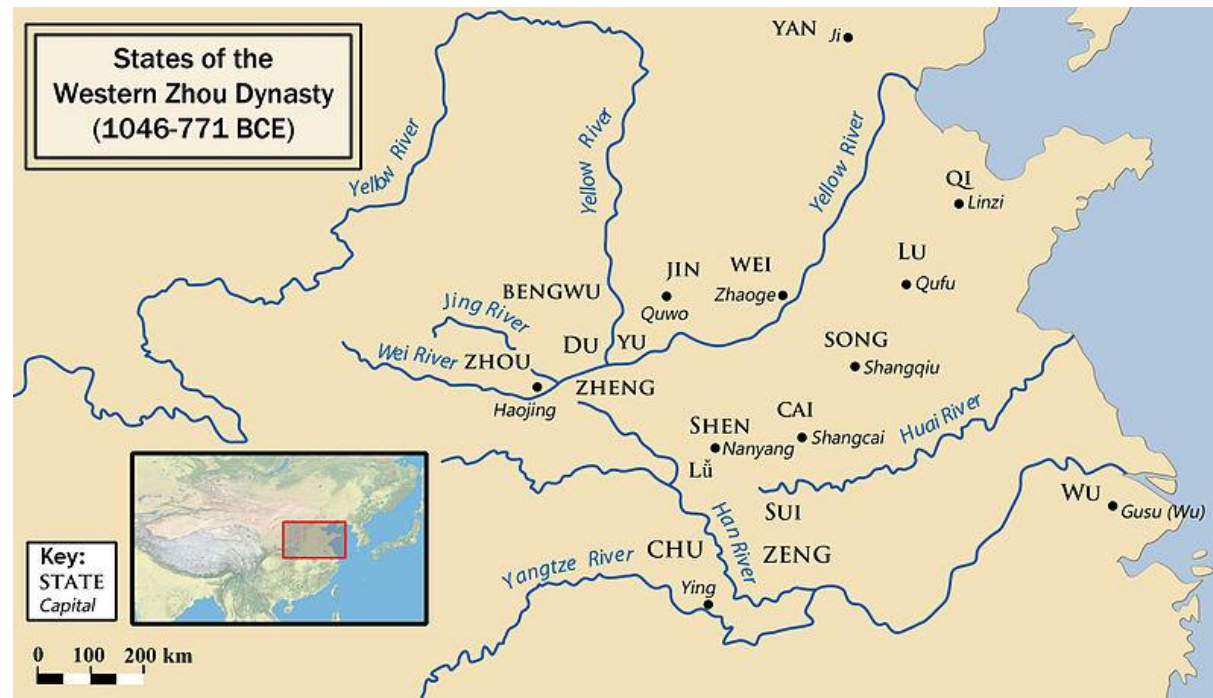
Posoda Da Ke ding

Zhou: hierarhična struktura oblasti

Propadanje družbenega sistema Zhou

- vojaški poraz proti državi Chu v porečju reke Han in ob Dolgi reki
- leta 842 pnš. pregon vladarja iz prestolnice
- vdori tujih ljudstev

Družbeno-politične spremembe

- Preoblikovanje vojske → od vazalne k bolj poklicni
- Civilna uprava → največjo moč trije uradniki (upravnik za zemljo, za dela in za konje)
- Izvajanje obredov

Vdori tujcev in premik prestolnice

- konkubina Bao Si 褒姒
- l. 771 pnš. vdor tujcev v prestolnico
- umik plemstva v vzhodno prestolnico (Chengzhou)
- zaključek dinastije Zahodni Zhou

Bao Si, slika iz 18. st.

Obdobje pomlad jeseni (770–476 pnš)

Knjiga *Pomlad jeseni*

(*Quanqiu* 春秋)

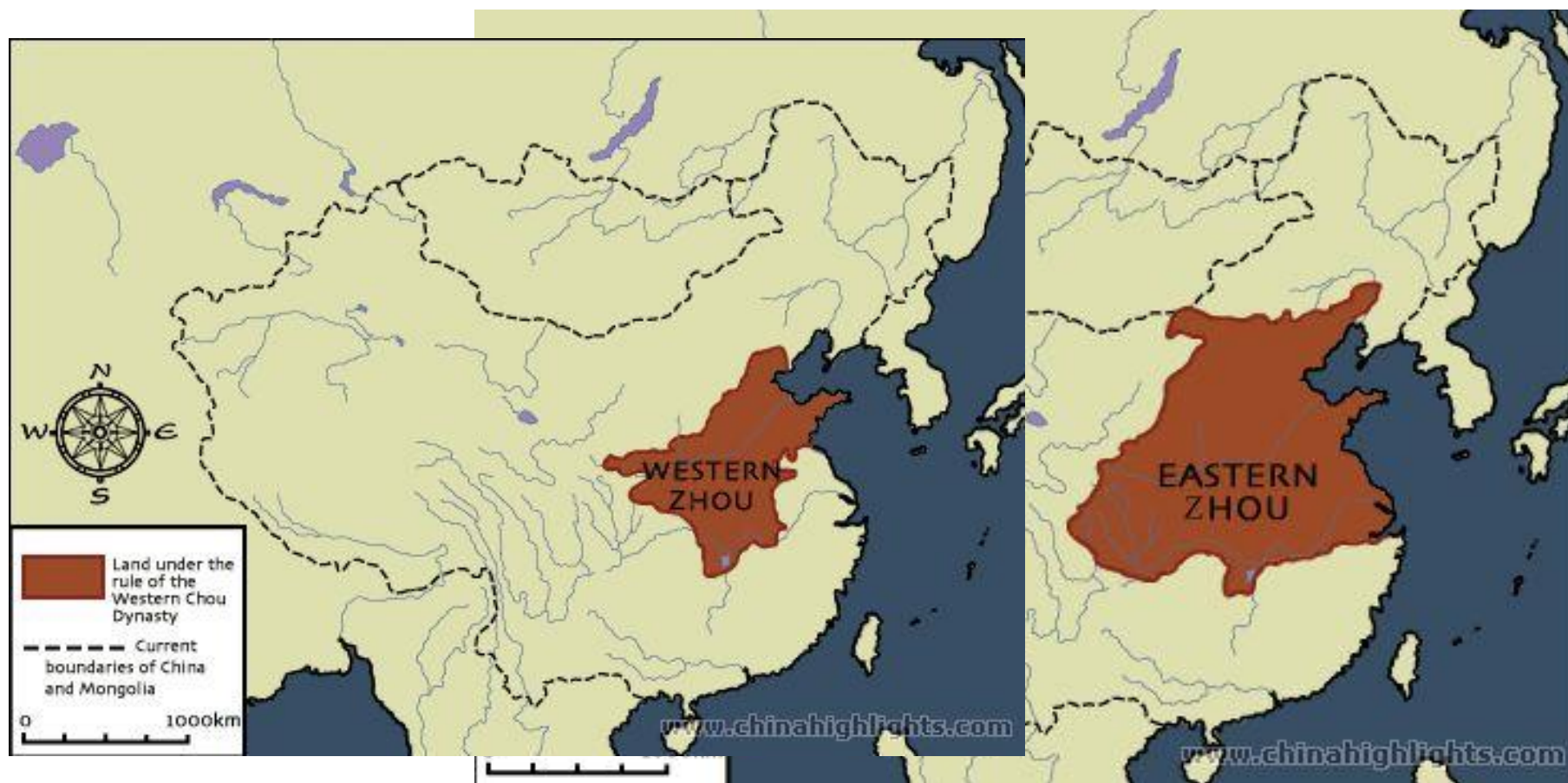
(722–481 pnš.)

Osrednje države: Zheng 鄭, Jin 晉, Qi 齊, Lu 魯, Song 宋, Cao 曹, Chen 陳, Cai 蔡, Xu 許, Wei 衛

Obrobne države: Chu 楚, Wu 吳, Yue 越, Qin 秦, Yan 燕

Dinastija Vzhodni Zhou (770–221 pnš)

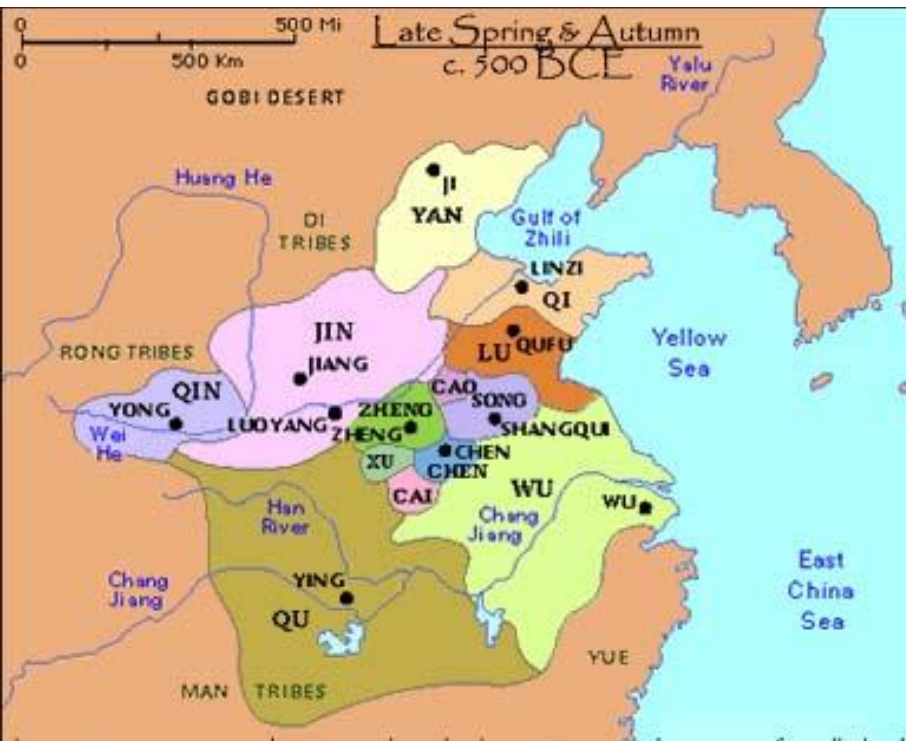

Politično dogajanje: hegemonija *ba* 霸

- Država Zheng → pogoji za hegemonijo
- Država Qi → vojvoda Qi Huan (667 pnš.) + Guan Zhong → upravna razdelitev ozemlja
- Država Jin → vojvoda Jin wen → sistem hegemonije razširi tudi na obrobne države
- Država Chu
- Država Wu (lepotica Xi Shi)
- Država Yue

453 pnš: Jin → Zhao, Wei in Han

Družbene spremembe

- Rahljanje sorodstvenih vezi plemstva
- Kralj vedno manjšo moč, večja moč lokalni vladarji
- Prve oblike lokalne državne uprave (okrožja *xiang*)
- Napredek v kmetijstvu (pšenica, kolobarjenje)
- Železarstvo
- Trgovina → prvi kovan denar (država Jin)
- Najstarejše kitajske knjige
- Pojav filozofskih šol
- Večja vloga sloja *shi* nižjega plemstva

Domača naloga

- Tretja domača naloga:
 - a) prebrati poglavje *Dinastija Zhou*
 - b) napisati 1–2 strani dolg izvleček
 - c) prikaz transformacije nižjega sloja *shi* iz vojaškega plemstva v intelektualno silo (1 odstavek)

Rok oddaje: 4. 12. 2024